

Jaar 2015
Afdeling 1
Nummer 313
Datum akkoord college van b&w van 21 april 2015
Publicatiedatum 24 april 2015

Onderwerp

Beantwoording schriftelijke vragen van het raadslid de heer J.P. Kwint van 2 maart 2015 inzake terugbetalingsverplichtingen voor mensen met een uitkering.

Aan de gemeenteraad

Inleiding door vragensteller.

Op 1 maart 2015 besteedde het televisieprogramma 'De Monitor' aandacht aan het boeteregime bij de afdeling Werk van de gemeente Amsterdam (de voormalige Dienst Werk en Inkomen).¹ Het programma behandelt een casus van een bijstandsgerechtigde grootmoeder die bijna 35.000 euro moet terugbetalen aan de gemeente, omdat zij met regelmaat op haar kleinkinderen oppast. Oppassen op kleinkinderen zou gelden als werk waarmee geld wordt verdiend.

Gezien het vorenstaande heeft vragensteller op 2 maart 2015, namens de fractie van de SP, op grond van artikel 45 van het Reglement van orde voor de raad van Amsterdam, de volgende schriftelijke vragen tot het college van burgemeester en wethouders gericht:

1. Wat vindt het college ervan dat een oppasgrootmoeder bijna 35.000 euro moet terugbetalen aan de gemeente omdat zij met regelmaat op haar kleinkinderen past?

Antwoord:

Het college doet geen uitspraken over lopende rechtszaken en individuele gevallen.

2. Wat vindt het college ervan dat voor elkaar zorgen in de familiesfeer wordt gezien als iets waarvoor familieleden elkaar geld moeten betalen? Kan het college toelichten welke familiezorg of diensten in de familiesfeer wel en welke niet worden gezien als werk? Op welke wijze gaat de gemeente om met de diensten die als werk worden gezien? Is het college in ieder geval bereid, oppas in de familiesfeer niet langer aan te merken als werk?

Antwoord:

Het zorgen voor elkaar binnen de familiesfeer, zoals oppassen op kleinkinderen, ziet het college als iets wat familie voor elkaar doet en niet als werk waarvoor familieleden elkaar geld moeten vragen. Zorg voor familie is onderdeel van de privésfeer waar het college niet in wil treden.

¹ <http://demonitor.ncrv.nl/sociale-dienst/waarom-diane-haar-uitkering-moet>

Wel zal het college, in de situatie dat familieleden elkaar een vergoeding geven voor de zorg die zij elkaar bieden, deze vergoeding betrekken bij het bepalen van het recht op bijstand.

Vanwege het vangnetkarakter van de bijstand worden immers alle inkomsten (in geld en in natura) in ogenschouw genomen bij het bepalen van het recht op bijstand. Ook zal het college bekijken of de oppaswerkzaamheden verenigbaar zijn met de re-integratieverplichting.

Bovenstaand standpunt van het college dat oppassen in familiekring niet als werk moet worden beschouwd, wijkt af van de tot nu toe enige uitspraak van de CRvB over oppassen in de familiesfeer. DWI heeft in haar besluiten deze jurisprudentie als uitgangspunt genomen en analoog toegepast. In deze jurisprudentie gaat het om een vergelijkbare zaak (oppassen door neef) waarin de Centrale Raad van Beroep geoordeeld heeft dat de oppaswerkzaamheden, gelet op de aard, de omvang, de duur en het structurele karakter daarvan, als op geld waardeerbare arbeid moest worden aangemerkt.

Het college zal oppas in de familiesfeer waar geen beloning tegenover staat niet langer aanmerken als werk, mits verenigbaar met de re-integratieverplichting. Dit standpunt van het college zal vastgelegd worden in een beleidsregel. Besluiten die sinds begin van deze collegeperiode zijn genomen zullen worden herzien, evenals besluiten die nog in bezwaar en beroepsprocedure verkeren.

3. Betekent het feit dat bijstandsgerechtigden een naheffing krijgen omdat zij hebben opgepast ook dat mensen zonder uitkering die oppassen in de familiesfeer een naheffing krijgen van de Belastingdienst omdat zij gewerkt zouden hebben?

Antwoord:

Voor zover wij kunnen overzien, is dit niet het geval.

4. Hoe vaak worden betalingsverplichtingen van dergelijke omvang opgelegd? Kan het college een overzicht maken met een uitsplitsing naar de mate van verwijtbaarheid?

Antwoord:

De hoogte van de terugvordering hangt af van de duur van de periode waarover ten onrechte of te veel bijstand wordt verleend. Ter illustratie een overzicht van vorderingen ontstaan in 2014.

Categoriebedrag	€ 0 – € 10.000	€ 10.000 – € 30.000	€ 30.000 – meer	Totaal
Aantal	24030	429	85	24544

Een verwijtbare vordering ontstaat als gevolg van schending van de inlichtingenplicht. De inlichtingenverplichting bepaalt dat belanghebbende aan het college op verzoek of onverwijld uit eigen beweging mededeling doet van alle feiten en omstandigheden waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat zij van invloed kunnen zijn op zijn arbeidsinschakeling of het recht op een uitkering. Er is sprake van schending inlichtingenplicht als vaststaat dat belanghebbende informatie,

waarvan hij weet of redelijkerwijs had kunnen weten dat deze relevant is voor het verstrekken van bijstand, niet heeft verstrekt.

In 2014 zijn 85 vorderingen van € 30.000 en hoger geconstateerd. In ruim 68% van de gevallen is sprake van een verwijtbare vordering. In de 32% is de vordering niet verwijtbaar. Dat is bijvoorbeeld het geval als het gaat om te veel verstrekte bijstand terwijl er geen recht meer op bijstand is, en geen sprake is van schending van de inlichtingenplicht. In de regel gaat om middelen achteraf, bijvoorbeeld een erfenis of een andere uitkering.

5. Kan het college uiteenzetten welke stappen worden gevolgd voordat een boete van zo'n enorme omvang wordt vastgesteld? Wie is er bevoegd om welke boetes en verplichtingen tot terugbetaling op te leggen?

Antwoord:

Voordat het college een boete oplegt bij een onterecht ontvangen uitkering, stelt het college een boeteonderzoek in.

Het opleggen van een boete is een bij wet geregelde verplichting voor het college. De wetgever heeft ook bepaald dat de hoogte van de boete gerelateerd wordt aan de hoogte van het benadelingsbedrag. De Centrale Raad van Beroep heeft op 24 november 2014 aangegeven op welke wijze aan die wetgeving uitvoering gegeven dient te worden. 100% boete, indien sprake is van opzet. 75% boete indien sprake is van grove schuld of nalatigheid. 50% boete in overige gevallen, tenzij sprake is van verminderde verwijtbaarheid waarbij 25% boete wordt opgelegd.

De maximale hoogte van de boete is begrensd tot € 81.000,00 in het geval sprake is van opzet. In alle andere gevallen is de maximale hoogte van de boete € 8.100,00.

Bij het geheel ontbreken van verwijtbaarheid wordt geen boete opgelegd.

Het terugvorderings- en boeteproces kent de volgende stappen:

- Signaal mogelijke normschending. Signaleren dat er mogelijk sprake is van normschending kan in principe door alle betrokken functionarissen. Signaal gaat dan altijd naar Handhaving.
- Bepalen onderzoekwaardigheid signaal – Medewerker vooronderzoek
- Controleren rechtmatigheid - Handhavingspecialist
- Beëindigen/intrekken recht op uitkering - Inkomensconsulent
- Vaststellen benadelingsbedrag – Medewerker Terugvordering
- Aankondigen boeteonderzoek - Inkomensconsulent
- Zienswijze klant en vaststellen hoogte boete – Klantmanager
- Vastleggen/administratief afhandelen – Inkomensconsulent

Tegen de terugvordering en boete is vervolgens bezwaar en beroep mogelijk.

Extra rechtszekerheid volgt uit de verplichte taakverdeling bij het opleggen van boeten. De functionaris die de benadeling constateert, is een andere dan de functionaris die de boete oplegt.

6. Op welke manier wordt er rekening gehouden met de gevolgen die terugvorderingen van grote bedragen hebben op mensen? Welke voorzorg en nazorg vindt er plaats?

Antwoord:

In nagenoeg alle gevallen wordt een betalingsregeling met belanghebbende getroffen, waarbij rekening wordt gehouden met de beslagvrije voet. Dit betekent dat een belanghebbende recht houdt op minimaal 90 % van de toepasselijke bijstandsnorm.

De voorzorg en nazorg komen tot uiting in verschillende maatregelen die het college treft om te voorkomen dat klanten schulden opbouwen. Zo worden uitkeringsgerechtigden bij de aanvraag uitgebreid geïnformeerd over de rechten en plichten bij een bijstandsuitkering. Vast onderdeel hiervan is het benadrukken dat belanghebbende inlichtingenplicht heeft. Hij moet alle feiten en omstandigheden opgeven, die van belang zijn voor de uitkering. Bij twijfel wordt klant geadviseerd contact op te nemen met de gemeente. In de brochure 'Een uitkering' wordt onder meer gewezen op de verplichting tot terugbetaling van onterecht ontvangen uitkeringen. Op de internetsite van de gemeente is hierover relevante informatie te vinden en kunnen brochures worden gedownload. De Rijksoverheid informeert burgers over hun rechten en plichten in de publiekscampagne 'Voorkom problemen. Weet hoe het zit'. De nazorg bestaat uit het respecteren van de beslagvrije voet bij het treffen van een betalingsregeling. De gemeente poogt daarnaast huisuitzettingen door schuldsituaties actief te voorkomen. De nazorg betreft de terugvordering van zowel kleine als grote bedragen.

Van de terugvordering kan worden afgezien indien daarvoor dringende redenen bestaan. Het moet dan gaan om een zodanig bijzondere situatie dat terugvordering leidt tot onaanvaardbare financiële of sociale consequenties voor de belanghebbende. Overigens wordt daar – ook in de jurisprudentie – vrijwel nooit aan toegekomen.

Burgemeester en wethouders van Amsterdam

A.H.P. van Gils, secretaris

E.E. van der Laan, burgemeester